

Mojca Schlamberger Brezar

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

mojca.brezar@ff.uni-lj.si

META LAH: BRALNO RAZUMEVANJE PRI POUKU TUJEGA JEZIKA – VLOGA TIPA IN AVTENTIČNOSTI BESEDILA

Lah, Meta (2012): *Bralno razumevanje pri pouku tujega jezika: vloga tipa in avtentičnosti besedila*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. ISBN 978-961-237-540-9, mehka vezava, 214 strani, 19,90 EUR

Monografija dr. Mete Lah *Bralno razumevanje pri pouku tujega jezika – vloga tipa in avtentičnosti besedila* je referenčno delo s področja didaktike poučevanja tujega jezika in besediloslovja, ki bo, glede na to, da je v našem prostoru pionirsko za didaktiko in metodiko pouka francoskega jezika, gotovo naletelo na veliko zanimanje. Delo je za širšo strokovno javnost prirejena avtoričina doktorska disertacija, dopolnjena z izkušnjami v poučevanju metodike pouka francoščine in sodelovanja pri slovenski maturi iz francoščine.

Monografijo sestavljajo naslednja poglavja: Izhodišča, kjer govori o branju in razumevanju, sledijo Izhodišča tipologij, kjer predstavi Kintschev in van Dijkov model bralnega razumevanja ter težavnost in razumljivost besedila, sledi poglavje Besedilne tipologije, kjer v uvodu razpravlja o pomenu tipologij za bralno razumevanje in nadalje predstavi izhodišča po Werlichovi in Adamovi tipologiji, ki ju kasneje aplicira na analizirano gradivo. Posebej predstavi pripovedni, opisni, razlagalni in utemeljevalni tip besedila ter dialog in utemelji relevantnost izbire Adamovega modela za pričujočo razpravo. Sledi poglavje o avtentičnih besedilih, ki podaja njihovo definicijo in okvire rabe v razredu, kakor tudi okvire za njihovo uporabo pri pouku pri nas in testiranju. Analitično poglavje se ukvarja z analizo besedil v učbenikih, empirični del pa prinaša testiranje študentov v skladu s prej izpostavljenimi hipotezami glede vpliva prepoznavanja tipa besedila na razumevanje, na podlagi česar se avtorica potem odloči za kriterije, ki jih je treba upoštevati pri prirejanju besedil. Knjiga se zaključuje s sklepi, sledijo viri in literatura.

Cilj monografije *Bralno razumevanje pri pouku tujega jezika - vloga tipa in avtentičnosti besedila* je osvetliti enega od vidikov bralnega razumevanja pri tujem jeziku, in sicer vlogo tipa besedila in njegove avtentičnosti. Pobuda za raziskovanje te teme prihaja iz prakse. Branje tudi pri pouku tujega zavzema pomembno mesto in se pojavlja v različnih oblikah: od zelo pomembnega in dostikrat zapostavljenega glasnega branja, ki je nujna in premalo uporabljena vaja v dekodiranju in usvajanju fonološkega sistema jezika, ritma in intonacije, do »pravega« bralnega razumevanja, pri katerem bralec uporablja različne vrste branja in bralnih strategij, ki jih prilagodi svojim potrebam in tako s čim manj napora doseže zastavljeni bralni cilj. Pri pomanjkljivi bralni pismenosti že v maternem jeziku, ki jo vedno bolj opa-

žamo tudi na ravni univerzitetnega študija, je zato še kako pomembno, kakšne so bralne navade ter posledično razumevanje v tujem jeziku. Ker je pri branju nedvomno bralec bistveni faktor, se avtorica v začetku posveti zelo splošnim temam, definiciji branja, vlogi bralca pri branju v tujem jeziku, odnosu bralec-besedilo, motivaciji za branje. Glasno branje je sicer omenjeno, vendar v okviru te raziskave ne igra posebne vloge.

Nadalje oblikuje korpus, ki ga sestavljajo besedila iz učbenikov francoščine, namenjena predvsem ali tudi bralnemu razumevanju. Za analizo korpusa izbere Adamovo tipologijo, ki ji sledi večina učbenikov na francoskem govornem področju; ta tipologija je tudi na las podobna tisti, ki jo po kriteriju »delitev besedil glede na slogovne postopke« uporabljajo avtorice učbenika za slovenščino v gimnazijah (Bešter in druge, 1999), kar pomeni, da je slovenska terminologija za različne tipe besedil dijakom znana. Obe teoriji namreč temeljita na delu E. Werlicha.

Kot ugotavljajo mnogi avtorji, ki raziskujejo branje, lahko kategorizacije branja izhajajo iz enega izmed obeh osnovnih dejavnikov branja, iz besedila ali iz bralca. Hipoteza, ki si jo zastavi avtorica, je, da naj bi pri reševanju nalog na uspešnost reševanja vplivala oba faktorja: prepoznavanje tipa besedila in avtentičnost. Naloge bi po pričakovanjih morali bolje reševati tisti dijaki, ki so pravilno prepoznali tip besedila. Na podlagi tega sestavi nalog za testiranje, ki je predstavljeno v eksperimentalnem delu, ki ga je reševal relevanten vzorec dijakov srednjih šol in študentov. Izkazalo se je, da pri vzorcu prepoznavanje tipa besedila ni bistveno vplivalo na reševanje nalog in s tem na razumevanje besedil. Prirejanje besedil prav tako ni vplivalo na reševanje nalog. Večinoma so se dijakom prirejena besedila zdela sicer lažja (in so bili zato za reševanje nalog morda bolj motivirani), na samo reševanje pa prirejenost besedil ni bistveno vplivala, saj so s približno enakim rezultatom rešili tako avtentična kot prirejena besedila.

Knjiga torej delno odgovarja na vprašanje, ki si ga pogosto zastavljajo učitelji in sestavjalci nalog za preverjanje bralnega razumevanja - kakšna besedila naj uporabimo za delo v razredu in kakšna za preverjanje razumevanja. Monografija je vsebinsko konsistentno delo z ustrezno metodologijo in znanstvenim aparatom od zastavljene hipoteze do njene empirične preverbe. Avtorica uporablja pragmatični lingvistični pristop, pa tudi kognitivne metode, kjer je to najuporabnejše glede na izbrano metodo dela.

Monografija Mete Lah *Bralno razumevanje pri pouku tujega jezika - vloga tipa inavtentičnosti besedila* torej predstavlja pomemben prispevek na področju testiranja bralnega razumevanja in jo toplo priporočamo v branje.